

ESZÉK

Tek. Magyar Nemzeti Múzeum Orsz.
Széchenyi könyvtár BUDAPEST VIII.
Múzeum krt. 14-16.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zombor, Csibás
Bent u. 3. Tel.: szerk. és kiadóhivatal 207, éjjele
422, nyomda 213.

Felölös szerkesztő:
MUHI JÁNOS

Előfizetés egy óra: 5.20 P., negyedévre
15.— P. Levélcím: Zombor, postafiók
102, csekksz. 74.050.

Súlyos fegyverszüneti feltételeket kellett aláírnia a finn bizottságnak

A Szovjet katonai támaszpontot kap Helsinki közelében — Moszkva és az angolszászok tiltakozó jegyzéket intéztek a svéd kormányhoz — Balkáni helyzetkép

**Erőteljes német ellenrendszabályok érvényesülnek nyugaton
Olaszországban elérte tetőpontját a nagy elhárító csata — Varsónál nem sikerült a bolsevistáknak átkelniük a Visztulán**

A keleti fronton helyreállt az erők egyensúlya

Berlin, szeptember 20.
A vezéri főhadiszállás szerdai hadijelentése közli, hogy Közép-Hollandiában a légiuton szállított ellenséges erők állásait Arnheim térségében összpontosított támadásokkal tovább szűkítették össze a németek. Vadász kötelékek hatásos támogatásával a német csapatok az ellenségnek úgy emberben, mint anyagban nagy veszteségeket okoztak. Ezekben a harcokban eddig 1700-nál több foglyot ejtettek a németek. Eindhoven térségéből páncélosok támogatásával északkeleti irányba tört elő az ellenség. A német csapatok ezen a szakaszon is ellentámadásba mentek át. Aachentől északnyugatra az ellenség nagy páncélos kötelékek bevetésével kiszélesítette betörését. A várostól délnyugatra minden ellenséges támadást részben az ellenség nagy veszteségével hárították el a németek. A német ellentámadás lassan itt is teret nyert. Nancy—Luneville térségében a súlyos és átkelhetetlen harcok tovább tartanak. Nancy elveszett. Lunevilleben elkezdődött harcok folynak. A nyugati arcvonal többi szakaszain csak helyi harcok folytak.

Az ellenségnek Calais, Saint Nazaire és Boulogne erődei ellen tovább folytatott támadásait visszaverték a németek. A Brest erődjének városának és kikötőjének teljes szétrombolásával befejeződött harc után tegnap egyes német harccsoportok még tartották elkezdett küzdelemben a La-Crozon félsziget utolsó támaszpontját.

A V. 1. megtorló tüze tovább zúdult Londonra.

Olaszországban az adriai partok térségében a súlyos elhárító csaták elérték tetőpontjukat. Ezen a szakaszon tegnap is sikerült a hősiességgel harcoló német csapatoknak részben új állásaikban megakadályozni az ellenség áttörését. Firenzétől északra és északkeletre ellenséges támadásokat hárították el a németek. A helyi betöréseket ellenlökéssel tiltották meg.

Délkeleten és a Székely-csücsökben megkísérelték a bolsevisták támadásait. A német csapatok Szanok—Grodno szakaszán is elhárították

a bolsevisták heves támadásait, az egyes betöréseket elreteszelték és 27 páncélosot megsemmisítettek. Varsónál az ellenség mesterséges köd védelme alatt megkísérelte, hogy több helyen átkeljen a Visztulán. Az átkelési kísérletet megkísérelték a németek, egyes, a nyugati partig előretört harccsoportokat pedig elvették. A várostól északkeletre is eredménytelenek maradtak a bolsevisták megismételt támadásai. Mitától délnyugatra a német támadások ellenséges ellentámadások visszautasítása után az állások megjavításához vezettek. Lettorszában és Észtországban a számos páncélos és csatarepülővel támogatott bolsevista támadásokat a németek elhárították, vagy felfogták és sok páncélosot megsemmisítettek.

A német gránátosok háromnapos erdei harcban a Kandalaksa-szakaszon lendületes ellentámadással két ellenséges hidőt vertek szét.

Tegnap, a déli órákban északamerikai bombázók Észak- és Északnyugat-Németország több helysége ellen intéztek támadásokat. Koblenz város területén épületkárok keletkeztek és a lakosságnak veszteségei voltak. Az elmúlt éjjel az ellenséges terroristámadások München és Budapest ellen irányultak. A légvédelmi erők 37 ellenséges gépet lőtek le. Német tengeralattjárók a Csatornában és az Indiai-óceánon 26 ezer tonna ürtartalmu négy ellenséges hajót és 2 fregattot süllyesztettek el, köztük pedig torpedóhalálalatt súlyosan megsemmisítették.

fontosságú kikötőket használatba vevő.

Keleten a németek helyzetének javulása tovább tart. A keleti arcvonal — Jegaalabb egyelőre — teljesen megszilárdult s a keleti német határok erődítményeinek kiépítése tervszerűen folyik tovább.

A helyzetet a német csapatok fokozódó harci ereje és növekvő elhárító eredménye jellemzi. Az orosz arcvonalon az elvesztett egyensúly lényegében helyreállt.

A Baltikumban folyó szovjet támadás a bolsevisták nyári offenzívája folytatásának tekinthető.

Románia átpártolása az ellenséghez és a Bulgáriában végrehajtott puccs megvitotta a Szovjet előtt a kapukat a Balkánra és az Égei tenger felé. Hogy ez örömet okoz-e az angolszászoknak, az kétséges. A németek az események következtében új arcvonalat építenek ki a Balkánon.

A Délkelet-Európaért folyó küzdelemben a román és szovjet csapatok ellen elsősorban küzdő Magyarország tekintélyes szerepet tölt be. Szovjet részről bekerítő vállalkozások észlelhetők ami, már magában is bizonyítéka a német erőnek.

A továbbiakban leszögezte Dittmar, hogy Németország Európa megvédését a maga feladatának tartja. Lehetségesnek mondotta, hogy az ellenség részéről a quebeci konferencia után lágyabb hangok vegyülnek majd a terrorbombák robbanásai közé. Németország azonban nem hallgat szírenhangokra.

Fraser ismert angol hirmagyarázó szerint a németek Nyugateurópában bebizonyították, hogy nagy erők fellett rendelkeznek. A szövetségesek súlyos nehézségekkel küzdenek és ezek még nagyobbak lesznek, ha Németországnak sikerül időt nyernie és új hadosztályokat szállítania az arcvonalakra. Rendkívül figyelemre méltónak tartja az angol katonai szakértő, hogy

Németország a nyugati válság lekizdésére sem szállított el csapatokat a keleti arcvonalról, sőt keleten megerősítette helyzetét. Ez a német csapatátültetés kifejezésre juttatja Németország erejét.

Az éjjei gyengébb ellenséges kötelékek terrortámadást intéztek Budapest és Székesfehérvár ellen

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Keddén este egyidőben északkeleti és délnyugati irányból gyengébb ellenséges kötelékek repültek be az ország légiterébe és Budapest valamint Székesfehérvár ellen terrortámadást intéztek. Károk és veszteségek keletkeztek. Mind vadászaink, mind légvédelmi tüzéségünk több ellenséges gép lelövését jelentette.

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Keddén délután északnyugatról több száz ellenséges gép repült be a magyar légiterébe és terrortámadást intézett egyes tiszamenti városaink ellen. Károk keletkeztek és a lakosságnak veszteségek vannak. Vadászgépeink és légvédelmi tüzéségünk hatásosan támadta az egész berepülési útvonalon az ellenséget és több bombázó lelövéséről érkezett jelentés.

Dittmar a drámai feszültségű versenyfutásról

Berlin, szeptember 20.

Dittmar altábornagy, a nagynémet birodalmi rádió katonai szakértője tegnap esti rádiómagyarázatában az al jellemzte a pillanatnyi helyzetet, hogy

drámai feszültségű versenyfutás folyik az angolszász előretörés és a német ellenrendszabályok között. Ennek a versenyfutásnak az eredményétől függ minden.

A nyugati arcvonalon már is megmegevedett a német védelem, ami biztató jel a továbbiakra nézve. A német határok előterében szilárd az ellenállás.

Rámutatott Dittmar altábornagy a tengerparti erődök német védőinek hősi helytállására és hangsúlyozta, hogy ez a helytállás megakadályozza az ellenséget abban, hogy a nagy-

Aláírták a szovjet-finn fegyverszüneti egyezményt

Stockholmi jelentés szerint a finn országgyűlés keddi ülésén elfogadta a szovjet fegyverszüneti feltételeket és felhatalmazta a kormányt, hogy a fegyverszüneti egyezményt írja alá. A keddi esti órákban a moszkvai rádió közölte, hogy a fegyverszüneti egyezményt már alá is írták.

A svéd lapok helsinki jelentéseikben jól érthető körökre való hivatkozással közlik, hogy a fegyverszüneti feltételek rendkívül súlyosak, sokkal súlyosabbak mint azok a feltételek, amelyeket februárban terjesztettek a finnnek etc. A Szovjet Hángó helyett Porvoot követeli 50 évre. Ennek bérletével a bolsevisták Helsinkit közelében kapják támaszpontot.

A helyettes finn miniszterelnök hír szerint rádióbeszédet mond és abban részletes magyarázattal szolgál a fegyverszüneti feltételekkel kapcsolatban.

A keddi finn lapok hatalmas szalagcímekkel ellátott cikkeiben közlik kül-

öldi jelentések alapján a szovjetországi fegyverszüneti tárgyalások befejezését és az egyezmény aláírását. Hivatalos közleményt Helsinkiben eddig még nem adtak ki.

Helsinkiben a helyzet továbbra is nyugodt, de az utcákon az eddigieknél nagyobb élénkség tapasztalható. A Magyar Távirati Iroda munkatársának helyzetképe szerint a finn főváros hangulatára a legjellemzőbb, hogy a lakosság valósággal kikapkodja az újságírók kezéből a lapokat.

Moszkvai jelentés szerint Hackzell finn miniszterelnök eszméletlenül van, láza emelkedett.

A finneknek szabott fegyverszüneti feltételek keményebbek a tavasszal visszautasított feltételeknél

Helsinki, szeptember 20.

Born helyettes finn miniszterelnök tájékoztatást adott a Moszkvában aláírt szovjet-finn fegyverszüneti egyezményről. Az egyezmény 23 pontból áll és magvát a területátadások képezik. Az egyezmény legfontosabb pontjai a következők:

1. A finn csapatokat azonnal visszavonják az 1940. évi moszkvai békével megállapított határvonalra, ami Karjala átengedését jelenti.
2. Petsamo és környékét azonnal átadják a finnnek a Szovjetuniónak.
3. Portala, Udeh és környéke nagy kiterjedésben ugy szárazföldön, mint vízben 50 évre bérbeadandó a Szov-

jetunióknak katonai támaszpontok kiépítése céljából.

4. Dél- és Délkelet-Finnországban repülőtereket kell a szövetségesek rendelkezésére bocsátani.

5. A finn kereskedelmi hajóhadat át kell adni a szövetségeseknek.

6. A finnek kötelesek a szövetségeseket anyagszállításokkal támogatni.

7. A finnországi német csapatokat kötelesek a finnek lefegyverezni és kiszolgáltatni.

8. A finn hadsereget rövid idő alatt le kell szerelni békefelszereléssel.

9. A kárpótlás összege 300 millió dollár, mely összeget Finnország hat év alatt köteles kifizetni.

A szovjet nem beszélte meg a Finnországnak szabott fegyverszüneti feltételeket Amerikával

Amsterdam, szeptember 20.

Hull amerikai külügyi államtitkár a sajtóértekezleten kijelentette, hogy a Szovjetunió nem beszélte meg az Egyesült Államokkal a Finnországnak szabott fegyverszüneti feltételeket. Szovjet részről nem is tárgyaltak az ame-

rikaiakkal a finn kérdésben.

Arra a kérdésre, vajon a fegyverszünet megkötése után Amerika helyreállítja-e a diplomáciai kapcsolatokat Finnországgal, azt válaszolta Hull, hogy mielőtt erre válaszolna, előbb a fegyverszüneti feltételeket kellene látnia.

Drámai hangú svéd nyílt levél a finn nép sorsáról

Stockholm, szeptember 20.

A Volkes Dagblad drámai hangú nyílt levelet intézett a finn miniszterelnökhöz, amelyben figyelmezteti arra, hogy a fegyverszüneti szerződés rettenetes sorsot szab a finn nép számára. Ugyanúgy elfogja hurcolni a Szovjet a finn lakosságot, mint a Baltikum épével tette.

A lap a továbbiakban azt írja, hogy Svédországnak a mostani drámai napokban a fegyőr szerepe jut és utolsó lakomán látja vendégül a halálraítélteket.

Végül hangoztatja a lap, hogy a Szovjet győzelme a legnagyobb veszélybe sodorja Svédországot is.

Berlini jelentés szerint Hogland finn sziget német részről történt meg szállásával kapcsolatban a Walhalmstrassen utaltak arra, hogy ez a lépés nem a finnek ellen irányul, hanem a szovjet megszállás megelőzését célozza. Különböző svéd lapje-

lentésekben és az angol hírszolgálat híreim kívül már a régebbi szovjet követelésekből is ismeretes hogy

A Kárpátok előterében visszaverték a Szovjet előretöréseit

Krosno körzetében 24 ellenséges páncélos semmisült meg

A Keleti Kárpátok harci körzetéből csak felderítő célzattal ellenséges előretörésekről érkeznek jelentések. A német elhárítás valamennyi előretörést visszavert mielőtt azok céljukat elérhették volna.

Szanoktól délkeletre a német csapatok ellentámadással megölték egy betörési helyet. Krosnotól délkeletre egy bolsevista páncélos csoport mélyebb betörést ért el. Az azonnal megindított német ellentámadás megtisztította a betörési helye és a támadó 29 szovjet páncélos közül huszonegyet

Moszkva igényt tart ennek a nagy harcászati jelentőségű szigetnek birtokára. A sziget szovjetkézre való jutása a Baltikumot, mindenképp előtt pedig a finnek által testvérnépnek elismert észt népet közvetlenül veszélyeztette volna, jelentette ki a német szóvivő.

Az Aftonbladet, helsinki helyzetképe szerint a finn nép hangulata rendkívül borúlátó az ország jövője tekintetében. Csak sötét jósálatokat lehet hallani.

A holland térségben jól haladnak előre a német ellenintézkedések

Berlin, szeptember 20.

Az Interinf. jelenti a hollandiai helyzetről, hogy nem vált valóra az ellenségnek az a reménye, hogy ejtőernyős és légiúton szállított csapatok bekapcsolásával a nagy erővel folyó támadásba, széttagolja a német védelmet. Ezzel szemben a német ellenrendszabályok jól haladnak előre.

Aachen térségében a legnagyobb hevességűvé fokozódott a küzdelem. A Mosel mentén hatalmas német erők ellentámadásba lendültek.

Az angolszászok újabb ismét jelentős erősítéseket küldtek — jelentik Berlinből — és támadást kíséreltek meg, hogy a Schelde torkolatánál és az Albert csatornánál levő német erők háttába kerülve felvegyék az érinkeztést a légiúton szállított és Nerpel környékén lebecsült egységekkel. A támadás során rendkívül súlyos harcokra került sor és a németek 43 páncélos semmisítették meg. Ezt az angolszász vállalkozást nagy légi erő támogatta és heves légharcokra került sor, amelyek során a német vadászok és légvédelem 16 angolszász kísérő vadászt lőtt le. A leereszkedett ejtőernyősök megerősítésének megkísérlése alkalmával a németek 39 tehervitorlást semmisítették meg.

Nymwegen és Arnhem között a lebecsült ellenséges erőknek nem sikerült egymással felvenniük az érinkeztést. Maastricht térségében az ellenség előretörést kísérelt meg, de kísérlete meghiúsult ugyszintén kudarcot vallottak azok az ellenséges kísérletek, amelyek Aachen irányában kelet és északkelet felől áttörést akartak kiharcolni. Nem sikerültek a még mindig német kézen levő Striiberg elfoglalására irányuló ellenséges kísérletek sem.

Egy kanadai erőcsoporthat kísérletet tett, hogy behatoljon a Schelde torkolatánál levő német híd állásba. A támadás a német ítétek pusztító tüzeiben összeomlott. A holland-német határ mentén angolszász kötelékek letörték a nyugati német védővonalba, de az eredményes német ellentámadások visszaverték a támadókat és visszazervezték az erőrendszer minden pontját.

TURUL

Filmszínház - Tel. 328

KEDD-CSÜTÖRTÖK

AZ ELLOPOTT TITOK

Főszerepben:

SILVANA JUCHINO
PAOLO BARBARA,
ANTONIO CENTA,

Pótműsor: magyar és UFA hirdető

Luxemburgban és a metzi hidnál látsban csak lényegtelen harc cselekvények voltak. Nancytól a támadó amerikaiak elérték a város szélét. Itt rendkívül elkeseredett és mindkét félre nézve veszteségteljes harcok folytak. Heves harcok folytak Longwy-ért is. Egy amerikai páncélos csoportnak sikerült a városba bevonulnia. A németek elzárták a páncélosok visszavonulási útját és teljesen megsemmisítették ezt a harcsoportot. A beérkezett jelentések szerint 42 ellenséges páncélos lőtték ki, nyolc pedig értetlenül került a németek kezére. A páncélosok elpusztítása után még heves közelharcok dúltak a benyomult gyalogsággal. A bekerített amerikai gyalogság felmentésére kiküldött páncélos csoportot egy német páncélosztog oldalba kapta és szétugrasztotta. A burgundi kapu előtt egy német páncéloscsoporthat vette az érinkeztést egy német harcsoporttal, amely 35 órán át helytállt a számbeli túlsúlyban levő ellenséggel szemben.

Eros tüzéségl előkészítés után a britek rohamot indítottak Boulogne elfoglalására. A támadás meghiúsult és a kikötő valamint az erő továbbra is német kézen van. A harcokban kiváló eredménnyel avatkoztak be a német tengerészeti ítétek. Dünkirchennél szintén visszaverték az ellenséges támadásokat.

Angol-amerikai légiflotta tüntetés Varsó felett

Berlin, szeptember 20.

A német rádió jelentése szerint az angol-amerikai légikötékek Varsó feltétele nélküli megadásának évfordulója alkalmából tüntető repülést hajtottak végre Varsó felett, valószínűleg azzal a céllal, hogy fokozzák a megtépzott bandacsoporthat harcikézdét. Az angolszász gépek ezalkalommal több lengyel járőrt bocsátottak le ejtőernyővel, amelyeket a németek már a levegőben, leszállásuk alkalmával megsemmisítettek. Abból a körülményből, hogy a szövetségesek fényes nappal, heves német elhárító tűz közepette dobták le a lengyel ejtőernyősöket arra lehet következtetni, hogy így akarnak megszabadulni az egyre keletlenebbé váló lengyel emigránsoktól.

Balkáni helyzetkép Bulgária és Románia bolsevizálásáról

Mihalcevsz bolgár kultuszminiszter Tolbukin főhadiszállásán — Istentisztelet II. Simeon cár névnapján — Meg tudja-e tartani Bulgária a tráciai területeket? — Még szigorúbb feltételek, mint Románia számára — A román kommunisták vezére alkotmányt és detronizálást követel

A belgrádi Donauzeitung érdekes hírekben számol be arról a helyzetről, amely a Balkánon állott elő Románia és Bulgária áruháza következtében. A nap szerinti Petko Stainov bolgár külügyminiszter a Vatan című török lapnak adott nyilatkozatában már kifejezést adott aggodalmának, hogy még mindig nem közölték Bulgáriával a fegyverszüneti feltételeket. Most azt közölték a szófiai Georgiev-kormány, hogy a londoni Európa-bizottság fog-

lalkozik jelenleg a feltételek összeállításával.

Szófiában ezért arra az álláspontra jutottak, hogy közvetlen kapcsolatot és tárgyalásokat kezdenek a megszálló hadsereg parancsnokával, Tolbukinnal, aklt néhány nappal ezelőtt tábornaggyá léptettek elő.

A kapcsolatok megteremtésénél és Bulgária képviselőivel a vörös marsall vezérkarának a Georgiev-kormány, Mihalcevsz kultuszminisztert bízták meg.

vöbeni szerződés mintaképeket tartja. Patrascanu azt is monddta, hogy kész Románia egész emberanyagát mozgósítani a háború továbbfolytatására s azt, hogy ebből a háborúból egy új, szabad és független Románia támad fel. Kilátásba helyezte, hogy rövidesen új parlamentet választanak, új alkotmányt készítenek és ezzel egyidejűleg afelel is döntenek, hogy Mihály király megmarad-e az ország élén.

Pétain szándékát, hogy Károly román exkirály az oroszoktól való menekülés után visszajárjon Bulgáriába. Az exkirály levelet küldött de Gaulle ideiglenes kormányához, amelyben azt kéri, hogy engedjék meg neki a párisi kitelepedést. Károly azután közleményét is kér a jelenlegi kormánytól, hogy később Romániaba térhessen vissza. Vele együtt jönne természetesen barátja, Lupescu asszony is.

A Szovjet Károly exkirály próbálkozásával szemben határozott tiltakozását fejezte ki.

Szovjet részről ugyanis nem tartják kívánatosnak, hogy a bolsevizálás alatt álló Románia közelébe kerüljön az a Károly király, akinek politikai hagyományai még mindig élénken élnek a sorozatos áruházas történelmi kenyerén élő országban.

A tráciai igények

Mihalcevsz professzor már régóta ismert szovjet-barátságáról. Mihalcevsz volt Bulgária első moszkvai Szele 1934-ben, amikor a Velesev-puccs után diplomáciai kapcsolat létesült Bulgária és a Szovjetunió között. Abban az időben azonban visszatérése után a Filozofski Pregled című folyóiratban egész sor cikkben erős bírálatban részesítette a szovjet beállapotokat. Emiatt étes sajtóvita keletkezett közte és Todor Pavlov, mostani minisztertanács vezetője. Pavlov abban az időben is közismert kommunista vezetője volt Bulgáriának. A vita nemcsak a Szovjetunió belállapítására vonatkozott, hanem a kommunizmus alapelveire.

Mihalcevsz, aki egyébként marxista volt, élesen támadta a kommunizmus alapelveit.

Mihalcevsz csak a jelenlegi háború kez-

detben pártolt át egészen — elvi és gyakorlati síkon egyaránt — a kommunizmus oldalára.

Mivel Mihalcevsz Tráciából származik, kifejezetten azt a megbízatást is kapta, hogy Tolbukin vezérkaránál a bulgárok tráciai igényeit képviselje.

Bulgáriában szívesen vennék, ha szovjet részről visszaemlékeznének azokra az ígéretekre, amelyek tengeri kijáratot helyeztek kilátásba.

Mert nyilvánvaló, hogy angol-szász részről ellenzik a bulgárok tráciai igényeit s éppen az áruháza előtt tettek olyan nyilatkozatokat, hogy Bulgáriának le kell mondania a németek segítségével megszerzett területekről. Mihalcevsz feladata most az, hogy a Szovjetet a Tráciára vonatkozó ígéretek megtartására rábírja.

Angolszász és szovjet nyomás nehezedik Svédországra

Berlini jelentés szerint a Szovjet Anglia és az Egyesült Államok tiltakozó jegyzékét intézték a svéd kormányhoz. Hull amerikai külügyminiszter kijelentése szerint a jegyzék a Svédországból Németországba irányuló szállításokkal kapcsolatos.

A svéd sajtó az újabb angolszász

akcióból, amelyhez most a Szovjet is csatlakozott, azt a következtetést vonja le, hogy a szövetséges hatalmak Svédországot a háborúba akarják sodorni. A lapok hangoztatják, hogy Svédországnak ki kell tartania eddigi semlegeségi politikáját mel-

Spanyolországgal is elégedetlen Hull

Az angol hírszolgálat washingtoni jelentése szerint Hull amerikai külügyminiszter elismerte, hogy az angol, az amerikai és a szovjetországi kormány élehangja tiltakozó jegyzéket intézett Svédországhoz. Hull kijelentette, hogy az egybehangzó jegyzékek főként Svédországnak németországi szállításaival foglalkoztak. Erről a pontról már hosszabb ideje állandó jegyzékváltás folyik. Hasonló kérdés merült fel — folytatta Hull — Spanyolországgal szemben is, amely még mindig anyagi segítségét nyújt Németországnak. Ezzel összefüggésben angol körökben híre jár, hogy az Egyesült Államok, Anglia és a Szovjetunió követeléseit Svédországgal szemben még sokkal messzebb mennek, mint amennyire az az első közleményben kifejezésre jut. A stockholmi sajtó londoni jelentései

részletesen megvilágítják Hull amerikai külügyminiszter kijelentését, amelyet a svéd-német kapcsolatok miatti szövetséges tiltakozó jegyzék ügyében tett. A londoni svéd tudósítók általában megállapítják, hogy az angol hivatalos helyek teljes hallgatóságba burkolóznak és mindenfajta kommentártól tartózkodnak. A Morgen Tidningen londoni tudósítója szerint London és Moszkva támogatják az amerikai szemrehányást. A tiltakozó jegyzék egyébként sokkal többet követel, mint a svéd-német kereskedelmi kapcsolatok megszakítását. A svéd sajtó londoni tudósítói általánosan bangsulozzák a szövetséges nyomás komolyságát. Kiemelik, hogy nem szabad Svédországban lebecsülni a szövetséges intézkedések jelentőségét.

Az áruháza legvisszatartóbb jelensége

Az áruháza egyik legvisszatartóbb jelensége az a napiparancs volt, amelyet Szelejev tábornok, az 1. bulgár hadsereg parancsnoka adott ki a fordulat után. A napiparancs egyik mondata ugyanis így hangzott:

— A bulgár zászlónak ott kell lennie a vörös lobogó és Anglia s

Amerika zászlaja mellett a legvilágosabb hullája fölött.

A gyalázatos kitételek egyébként abban a napiparancsban szerepel, amelyben a tábornok azt is beismerte, hogy bulgár katonák árradtak — megunták a háborút és haza szeretnének menni.

Meddig lesz királyság Bulgária?

A Georgiev-kormány, amely Bulgária áruháza végrehajtotta, egyelőre tisztában tartja Bulgária államformáját, hogy ezzel is növelje tekintélyét a nép között. Szeptember 14-én ünnepelte a gyermek-cár, II. Simeon névnapját. Ez alkalommal a kormány hivatalos istentiszteletet vett részt. Az istentiszteleten meg kellett jelennie az anyakirálynénak is.

Megjelent az ünnepélyes aktuson a régens tanács is, a szabaddóműves Ganev professzor és a kommunista Todor Pavlov.

Érdekes megjegyezni ezzel kapcsolatban, hogy Stainov külügyminiszter néhány nappal ezelőtt jelentette ki: Bulgária rövidesen köztársasággá alakul át.

A Szovjet egyik legutatósbabb propagandaforgása egyébként az áruháza előtt az volt, hogy a légítámadásokban erősen megrongálódott szófiai katedrális újjáépítését magára vállalta és azt is megígérte, hogy a felszentelésre Moszkvából küldenek le egy külön egyházi énekpart.

Fegyverszüneti kilátások

Angolszász részről kevésbé megnyugtató hírek terjedtek el a bulgárokkal kapcsolatban. Az Associated Press most jelentette ki, hogy

a Bulgária számára megszabott fegyverszüneti feltételek még keményebbek lesznek, mint a romániai feltételek.

A feltételek összeállításán egyébként most dolgozik az »Európa-bizottság«, amelynek az a vezéralje, hogy Bulgária később csatlakozzon a szövet-

éségekhez, mint Románia.

Bulgária egyébként teljesen magán viseli egy ellenséges hadsereg által megszállt ország képét. A lakosság állandó félelem között él.

A munka csak nehezen indul meg. A belügyminiszter néhány nappal ezelőtt kemény felszólítással fordult a szófiai pékekhez, hogy kezdjék meg a munkát és süssenek elegendő kenyeret a lakosság és a fővárosba váró szovjet csapatok számára.

Patrascanu és Károly exkirály

Patrascanu román igazságügyminiszter, a romániai kommunisták vezére, aki a Moszkvában tárgyaló román fegyverszüneti bizottságot vezette, a fegy-

verszüneti feltételek kihirdetés után egy sajtóértekezleten kijelentette, hogy teljesen meg van elégedve a feltételekkel, úgy annyira, hogy minden jó-

Moszkva ürügyet keres a Törökországgal szembeni fellépésre

Ankara, szeptember 20.

Jalcsin a Taninban közzétett cikkében kifejezést ad Törökország súlyos aggályainak a Szovjet balkáni eljárásával szemben. A cikkíró igyekszik ugyan rámutatni a Törökország és a Szovjetunió között fennálló „tulnyomóan normális, sőt baráti kapcsolatokra”, kijelenti azonban, hogy a szovjetsajtóban és a moszkvai rádió adásaiban Törökországgal szemben használt hangneme arra enged következtetni, mintha a Szovjetunió török belügyekbe avatkoznék be és török államférfiakat bírálna. Az a látszat, mintha a Szovjetunió ürügyet keresne, hogy Törökországgal szemben felléphessen. Jalcsin azután enyhítőleg teszi hozzá, hogy sem hivatalos körök, sem beavatott török személyiségek nem számítanak annak a lehetőségére, hogy a Szovjetunió megtámadja Törökországot a tenger-szorosok és Izstanbul elfoglalása céljából. Nem is a szovjet hadaknak a Balkánra érkezése magában, hanem bevonulásuk módja az, folytatja Jalcsin, ami aggodalmat kelt a török közvéleményben. Semmi sem lett volna természetesebb, mint az a tény,

hogy a Szovjet csak akkor vonul be Bulgáriába, amikor már előzetesen tárgyalta az angolokkal és amerikaiakkal és közös határozatoknak megfelelően járt volna el. Rossz jel azonban, hogy a Szovjet, tekintet nélkül Angliára és Amerikára, előrenyomult, mialatt a bolgár küldöttség előkészületeket tett Kairóban, hogy tárgyaljon a szövetségesekkel és hajlandó volt a szövetségesek követeléseit teljesíteni.

TÖMEGESEN VETIK BE A 'PÁRDUÇ'-OT AZ ARCVONALAKON

Katonai hely közlése szerint a német Párduc harckocsikat tömegesen vetik be az arcvonalakon és az ellenség is kénytelen megállapítani, hogy a Párduc a világ legjobb harckocsija.

PETAİN KISÉRETEVEL EGYÜTT NÉMETORSZÁGBAN VAN

A belgrádi Donauzeitung írja: A brazzavillei rádióállomás jelentette, hogy degaullista oldalról lefegyverzési parancsot adtak ki Petain marsall ellen. Ismeretes, hogy Petain marsall kíséretével együtt egy ideje óta német földön tartózkodik.

BULGARIA

Az események végzető irama Bulgáriát az érdeklődés homlokterébe állította. Balkáni külcséljéről fogva előreláthatólag nagy jelentőségű katonai kitérőkre szentelt lesz.

Bulgária a Balkán-félsziget keleti részén terül el. Onálló politikai létezéséig óta határai folyton változtak. Ez a körülmény egyrészt a Balkán zülzaváros néprajzi viszonyaival, másrészt pedig a földrajzi határvonalak hiányával függ össze. A bolgár nép lakta terület a Duna vonalától délre Kelet-Thrákiáig, az Egei-tengerig, a Sztruma és a Vardár folyók alsó szakaszától a Preszpa-tóig, innen pedig Úszkub városán át a Tinnok völgyéig terjed.

A Duna felé enyhén lejtő északi rész táblás vidék, amelyet az észak felé szét kis folyók összehasogatnak. Nyugat-keleti irányban a Balkán hezylánc egészen a Fekete-tengerig húzódik. Mind a Balkán, mind az alatta vonuló, áttekinthetetlen Antibalkán hegység igen jelentős közlekedési akadály. Ez a két földalattalban ívelő hegység a Marica és a Tundza folyók medencéit elválasztja. Az Isker és a Marica folyók a közel 3000 m magas Rhodope hegység tömbjében erednek. A hegyes vidéknek síri völgyhátságai vannak.

Háromszázötven kilométer hosszú Fekete-tengeri partvonalát általában igen meredek, jó kikötői nincsenek. Két kikötővárosa: Várna és Burgasz folyótorkolatánál fekszik. Az Antibalkántól délre eső területet keskeny síkság szegélyezi. A déli irányban lejtő vidéket a Marica, Mészta és Sztruma folyók völgye szeli át.

Síkságai és dombovidékei igen termékenyek. Jelentékeny gabona- és kukoricatermelése van. A Marica völgyének enyhe klímája kedvez a gyapot, rizs, dohány és más termeléseknek. Szőlő- és gyümölcstermelése európai jelentőségű. Igen fejlettes bolgár termelési út az öntözésen alapuló konyhakertészet. Világhírű a Karlova völgyi rózsaszőlő termelése is. Hatos rózsáikat szőlőkhoz hasonló kertekben ápolják.

Bulgáriának számottevő ásványkincsei is vannak. Gazdag fém-, vas- és ólomtelepek azonban az ország szegénysége, tehát főképpen miatt még alig kezdtek meg kiaknázni. Kősója, mangánja, aránya és ezüstje is van.

Az ország gazdasági elmaradottságának, de felszín adottságainak is megfelelően közlekedési hálózata meglehetősen fejletlen. Különös jelentőséget ad Bulgáriának a Szófia és Filippopolis közötti tengelyében átszelő Budapest—Konstantinápolyi vasútvonal. Nagy fontossága van a kis ország közlekedésében a Duna-hajózásiak is.

Bulgária Európának egyik legfejlettebb agrárállama. Földművelés-ösztelése igen egészséges. Nagybírtok alig akad az országban. Valóságilag a kis parasztiirtokok hazája. Ujabbban állattenyésztése és mezőgazdasági iparra is fejlődésnek indult. Lakosságának 80 százaléka bolgár. Északon oláhok, Dobrudzsában és Thrákiában törökök, tatárok és cigányok, délre görögök, délnyugaton pedig albánok és szerbek is élnek Bulgáriában. A lakosság túlnyomó része görögkeleti vallású, de jelentős a mohamedánok száma is.

Bulgáriában a városi élet még igen kezdetleges. Fővárosa: Szófia újabbban élénk fejlődésnek indult. A dunai hajózásiak Ruszesuk, a tengerinek pedig Várna és Burgasz a központja. Nagyobb jelentősége még csak Filippopolis városának van.

A török eredetű bolgárok az V. szá-

zadban települtek be a Balkánra. Borisz fejedelem alatt a görögkeleti vallást vették fel és hamarosan elszóvósodtak. Leghatalmasabb uralkodója Simeon cár volt (893—927), aki a szerbeket is legázta. Utána Bulgária bizánci befolyás alá került s rövid önálló állami lét után 1393-tól 1878-ig török uralom alatt szenvedett. Nemzeti életük alig egy évszázad óta indult csak fejlődésnek. Történelmi fejlődése ut-

korszakát az orosz befolyás határozta meg. Legújabbkori története is igen viszontagságos és viharos. Adáz felkelések és véres háborúk sorozatából áll. A XX. században lehetőleg Közép-európa-hoz törekedett ez a kis ország politikailag igazodni; azonban mint a török tengerszorosok előtere: semmiképpen sem tudja magát az oroszok délre irányuló hatalmi törekvése alól kivonni.

Dr. Varga Sándor

Milyen árokóvóhelyet kell és lehet építeni Zombor területén

Nem akadály az, ha nem lehet mélyebbre ásni a talajvíz miatt — Számítani kell a hidegebb őszi, sőt a téli hideg időjárásra is

Miután megkezdődött városunkban a légóltalmi óvóhelyek házcsoportonkénti rendezése, ami egyelőre a kérdés végleges rendezését jelenti, szükségesnek tartjuk, hogy az árokóvóhelyek tekintetében előforduló lehetőségeket számbavegyük s különösen a helyi adottságokat mérlegeljük. Zomborban ugyanis nagyon sok házcsoport van abban a helyzetben, hogy egyáltalán nem rendelkeznek pincével, vagy ha van is pincéje, az térfogatánál, építési módjánál fogva nem alkalmas szűkegővóhely céljára.

Az ilyen házcsoportokban az előírások szerint árokóvóhelyet kell létesíteni.

Az ilyen óvóhelyek létesítésénél nem az a fontos, hogy a vonatkozó

rendeletek mikor írják elő, hanem egyedül az, hogy égető szükség van rájuk s bármely pillanatban életükbe kerülhet hiányuk. A lakosság nagy része meg is értette ezt s illetékes helyről nyert értesítés szerint a pincével nem rendelkező házak tulajdonosai, lakói, sőt még azon házak lakói és tulajdonosai, amelyeknél van többé-kevésbé megfelelő pince,

a ház kertjében vagy udvarában kezdteffeges árokóvóhelyet létesítettek.

Kezdetlegesnek kell nevezni ezeket az árokóvóhelyeket, mert kiépítésük-nél nem alkalmazták az előírásokat, különösen a földemek tekintetében.

Milyenek a zombori árokóvóhelyek?

Pár dicséretes kivételtől eltekintve a Zomborban található árokóvóhelyek alapos kiépítésre, kijavításra és megerősítésre szorulnak. Különösen a földemeket kell megerősíteni. Nem a bombabiztonságról van itt szó.

Az árokóvóhely földemét az időjárás viszíntagságai, a beszívargó esővíz is megrongálhatja annyira, hogy magától berogyik, de a beszívargó és becsorgó esővíz is használhatatlanná tudja tenni az árokóvóhelyet.

Ugy kell tehát megépíteni a földemeket, hogy szilárdak legyenek, ne engedjék át a vizet és minél vastagabb földréteg legyen rajtuk. Gondolni kell arra is, hogy a földérről lefolyó esővíz ne folyjon be az óvó-

helyre. Az óvóhelyhez vezető utat téglával, törmelékkel kell feltölteni, hogy megközelítése és az onnan való távozás ne legyen kellemetlen a sár miatt. Az óvóhely alját lécek-ből készült ráccsai kell ellátni, erre azután kukoricakórót, szalmát lehet lerakni, hogy a benttartózkodókat megóvja a hidegtől.

Itt kell rámutatnunk az eddig elkészült árokóvóhelyek közös hibájára, arra tudnunk, hogy oldalfalikat egyáltalán nem támasztották és nem bélelték ki. Ezért nagyon sok helyen beomlott az oldalfal. Az őszi esős időben azonban más kellemetlenség-gel is jár ez a hiány. A ki nem támasztott és béleletlen oldalfalú óvóhely hideg, nyirkos.

Kényelmetlen, veszélyes bejáratok

A zombori árokóvóhelyek egy másik közös hibája a lejárók kiépítelensége. Az árokóvóhelynél ugyanis nem elég kiátni a lépcsőzetet.

A lejárónak kényelmesnek kell lennie és cövekek, deszkák segítségével olyan szilárdnak kell tenni azokat, hogy ne omoljanak össze és kibírják az állandó használatot. A lejárók egy másik nagy hibája az is, hogy egyenesen vezetnek be az óvóhelybe. A jó lejárót törésekkel vezet be az óvóhely térségbe.

A házcsoportóvóhelyek kiépítése

Ezek a törések a légnyomás erejét csökkentik, vagy egyenesen megszüntetik és védenek a repeszek ellen.

Ha nagyobb az árokóvóhely, akkor egy másik lejáróról is kell gondoskodni, amely egyben vészkijárat is. Az óvóárok vonalata sohasem egyenes vonal, hanem tört, úgynevezet cikk-cakkban haladó vonal. Ezzel a formával a légnyomás és a repeszek ellen védekezünk. Ebben a tekintetben is sok kívánni való van.

Hol nem kell házcsoportóvóhelyet létesíteni

alkalmával fel kell vetni az árokóvóhelyek kérdését is. Mert,

amely házcsoportban minden háznál van a ház lakói számára árokóvóhely s azt a ház lakói közös megállapodással az alábbiakozott irányelvek szerint kiépítik, korszerűsítik, kijavítják, ott nem kell házcsoportóvóhelyet létesíteni.

Az érvényben lévő és az eddigi támadások tapasztalatai alapján le-szűrt irányelveket a rögtönzött óvóhelyek létesítéséről szóló hivatalos utasítás tartalmazza. Az utasítás részletesen leírja a helyi körülmények-hez alkalmazva az összes megoldásokat. Senki se mondhatja, hogy tá-nácsalannal áll az óvóhelyek kérdé-

sében. Az utasítást egyébként pontos és bárki által könnyen megvalósítható tervrajzokat tartalmaz és 20 fillérért trafikokban és a légóltalmi Ligá irodájában megkapható.

Milyen rögtönzött árokóvóhelyet lehet építeni

A hivatalos utasítás felsorolása szerint vannak nyitott futóárkok, fedett, de nem bélelt óvóárkok, fedett és bélelt futóárkok, kiducolt és deszkával kibélelt fedett árokóvóhelyek, óvógödörök, talajvízes területen épített óvóárkok, talajvízes területen homokzsákokkal vagy vályogtéglával épített fedett óvóárkok és falsárok kiképzése menedékhellyé védőfallal. Van ezután még szükségesszerű veremóvóhely. Az utasítás sorrendet állapít meg a rögtönzéseknél. Ezt a sorrendet mindig a helyi adottságok és viszonyok szerint kell alkalmazni.

Legkevesebb védelmet nyújtanak természetesen a nyitott futóárkok. Ezeket átmeneti munkahelyeken készíthet el. Ha lakóház számára készí-tendő állandó árokóvóhelyről van szó, akkor ez

csak kiducolt és deszkával, vagy más anyaggal vesszőfonattal, lécekkel, kukoricakóróval, napraior-gó kóróval kibélelt óvóhely lehet a szükséges kényelmi berendezésekkel.

Mert az ilyen árokóvóhelyet ősszel is, sőt télen is használni kell.

Az utasítás gondos terveket tartalmaz talajvízes helyek számára is.

Az összes rögtönzések tervel olya-nok, hogy a ház körül található anyagokból könnyen elkészíthetők.

Nem indokolt tehát semmiféle sí-ránkőzés és sopánkodás. Utóvégre azok étetét és épségét védi, akik elkészítik. Az élet pedig a legnagyobb gondosságot követeli meg!

Zomborban sok esetben a talajvízes helyekhez viszonyított megoldásokat kell majd alkalmazni. Az utasítás az ilyen esetekben is eligazít bárkit. Illetékes helyen nyomtatékosan rámutattak arra, hogy az árokóvóhelyek az utasításban közölt tervek alapján elkészíthetők, nem tá-nácsos tehát megvárni, míg az építést hivatalból elrendelik. Ha az önkéntesen elkészített árokóvóhely az utasítás előírásai szerint készült el, akkor a hatóságok minden esetben jóváhagyják az építést. (P. I.)

Növények menekülése a jégkorszak elől

Hans Gilomen egyetemi tanár „A berni természetkutató társaság köz-lönyében” azoknak a kutatóknak az eredményével foglalkozik, amelyek-et a nyugat-svájci mész előalpok növényvilágának szentelt.

Megállapítja, hogy a nyugat-svájci mész előalpok rennkívül gazdagok különböző növényfajtákban. Kedvező természetes vándorutak, völgyek, szorosok és hágók lehetővé tették, hogy bizonyos meleghez kötött növényfajták délnyugati irányba vándoroltak vissza, amelyek a jégkorszak idején elmenekültek ezekről az alpesi tájakról. Más fajták is vándoroltak ide, amelyeket a jégkorszak a hideg által kevésbé érintett Délkelet-Franciaországban megkímélt. Ezen túlmenően azonban nemcsak az egész alpesi flóra állta ki a legutóbbi jégkorszakot, mert az ezen a vidéken csak kisméretű volt, de a subalpin flóra nagyrésze is kibírta azt.

Gilomen egyetemi tanár úgy véli, hogy a nyugat-svájci előalpokban eoknövényfajta más korábbi jégkorszakokat is kiállott, noha ezek sokkal szigorúbbak voltak a legutolsó-nál.

HIREK

Elsőtétítés ma 20 órá-tól reggel 6 óráig

A ROMÁNOK CSAK EGY RENDRUHÁT TARTHATNAK MEG MARGUKNAK, A TOBBIT BE KELL SZOLGÁLTATNIOK. A bukaresti rádió közlése szerint a szovjet főparancsnokság elrendelte, hogy a román lakosság sajtómagának személyenként csupán egy rend ruhát tarthat meg és a legszükségesebb fehérneműt, valamint egy pár cipőt, a többit be kell szolgáltatni, illetve lakásuk utcai ajtajába kell kitenni, hogy azokat összeszedhessék. Aki ennek a rendelkezésnek nem tett eleget, azokat nyomban kivégezték. A bukaresti rádió hosszabb névsort is beolvasott a kivégzettekről.

Milyen a leventék Polgári Honvédelmi Érdemkeresztje? Az ötvenes évek körülményei között, háború utáni társadalmi szerzett érdemekért adományozott Polgári Honvédelmi Érdemkereszt szalagját két keresztbe helyezett aranyozott babérág díszíti. A hivatalos lap vasárnapi számában az Érdemkereszt alapszabályaihoz függelék jelent meg, aszerint az ilyen érdemekért finnyozott Érdemkereszt szalagján a két babérág közé a leventejelvény 12 milliméter nagyságú kicsinyített mását kell elhelyezni.

Rejtélyes halott a ferencvárosi kiserdőben. Budapestről jelentik: A ferencvárosi kiserdőben az egyik bokorban oszlásnak indult holtestet találtak. A helyszínrre kiszállt rendőri bizottság nem tudta megállapítani, hogy férfi vagy nő a halott, annyira oszlásnak indult. Annyit megállapítottak, hogy gyilkosság történt és a hulla négy hónapig hervet a bokorban.

Százkilométeres körzetből lábon hajítják Budapestre a vágómarhákat. A közellátásügyi hivatal értesítette az Állattartalmi Központot, hogy Nagy-Budapest közellátása érdekében helyesnek találja, ha a központ 100 kilométeres körzetbe eső vármegyék területéről a szarvasmarhák lábon való felhajítását rendeli el. A körzetben belül eső megyékben külön vármegyei szarvasmarhagyűjtőállomásokot létesítenek és egyes községek a beszállított marhákat a kijelölt kereskedő útján tartoznak a gyűjtőállomásokra hajtatni. A próbaszállítványok az Állattartalmi Központnál történt megállapodás alapján a kijelölt kereskedők irányításával kerülnek Budapestre, így hajtókról, utközben való pihentetésről stb. az illetékes kereskedő gondoskodik. A rendelkezéssel egyidejűleg az Állattartalmi Központ megszervezi a pihentető és takarmányozó állomásokat és kijelöli a hajtási útvonalakat. Az első próbaszállítványok szeptember 13-án és 19-én között indultak, illetőleg érkeznek Budapestre.

Hetvenezer zsidóvagyon bejelentés Budapest. A fővárosban most folyik a zsidó vagyonok felszámolása. A pénzügyigazgatóság 70.000 zsidóvagyonbejelentést vett át. A bejelentéseket 150 pénzügyi tisztviselő és 263 tanácsos osztályozta, most pedig valamennyi bejelentést felterjesztettek a pénzügyminisztériumba.

A fűrészt motorolaj átvételének újabb szabályozása. Az iparügyi miniszter újabb szabályozta a fűrészt motorolaj átvételének és a kenőolaj kiszolgáltatásának módját, egy másik rendelettel pedig átvette az adóköteles petróleum forgalmának szabályozása tekintetében az ipari anyaghivatali hatáskörét.

A déli hadműveleti terület kormánybiztosa széleskörű felhatalmazással kezdte meg működését

A pécsi megyeháza kistanácsstermében rendezték be a kormánybiztos hivatalát — A kormánybiztos az ország területén irányadó szabályoktól eltérő rendelkezéseket is kiadhat — A kormánybiztos rendeletek megszegését 6 hónapig terjedő elzárással büntetik

Pécs, szeptember 20.
Dr. vitéz Horváth István Baranya vármegye alispánja, az újonnan kinevezett déli hadműveleti területi kormánybiztos eddigi hivatalának kistanácsstermében rendezte be a kormánybiztosság központját.

A kormánybiztos, akit a megyében kiváló képességű közigazgatási szakembernek ismernek, az elmúlt hét csütörtökön Budapesten járt és letette a hivatali esküt vitéz Lakatos Vince miniszterelnök kezébe. Ez alkalommal hosszabb megbeszélést folytatott a fővárosban illetékesekkel, a hadműveleti területtel nyilvánítt folytatás szükséges legszükségesebb intézkedésekről.

Mint ismeretes, a hadműveleti kormánybiztos a területi illetékessége alá tartozó megyékben, városokban és idesorolt járásokban valamennyi állami, törvényhatósági és községi szervezet és testület feletti ellenőrzési jogot gyakorol. Az ítélőbírák és ügyészek kivételével közvetlenül rendelkezhet az egyes hatóságok tagjaival szolgálatuk ellátása tekintetében. Joga van állásától azonnali hatállyal felfüggeszteni olyan állami,

megyei, városi, vagy bármely községi alkalmazottat, aki kiadott rendelkezéseit nem haladéktalanul hajlja végre.

A kinevezésről intézkedő 1.500/1944. M. E. rendelet egyébként olyan kiterjedt jogkörű ruház a kormánybiztosra, amely békeviszonyok között a miniszterek hatáskörébe tartozik.

Ha szükséges, a kormánybiztos saját hatáskörében intézkedhet a személyi kinevezés, egyesületi jog, kitiltás, rendőri felügyelet őrizetbevétel tárgykörében. Külön felhatalmazása van a posta, táviró, távbeszélőforgalom és sajtóellenőrzésre, fegyvertartási jog engedélyezésére vagy megvonására s a vagyon tárgyak biztonságba helyezésére.

Széles kiterjedésű jogkörének legfontosabb eleme, hogy a kormánybiztos az ország egyéb területén irányadó jogszabályoktól eltérő rendelkezéseket is kiadhat.

A hadműveleti kormánybiztosság által kiadott rendeletek megszegésével szemben a legszigorúbban járnak el. A büntetés mértéke a legenyhébb esetekben is 6 hónapig terjedő elzárás.

Sertéshizlaltó gazdák figyelmébe:

Felhívom figyelmüket a 112.300/1944. K. M. rendeletre amely szerint a gazdálkodó hus és zsírbeszolgáltatási kötelezettség teljesítésére szánt sertéseit vásárlásra jogosított személynek szállítása felajánlani esetleg előzetesen lekötési köteles.

Csak jogosított kereskedőn keresztül értékesíthető sertések csak pontbeosztás alá.

Felhívom a gazdák figyelmét, hogy sertéseik felajánlását illetve lekötését iródban eszközölhetik Zombor, Zrínyi u. 2. sz. alatt

STEFATITS ISTVÁN,
a „Hangya” jogosított helyi kereskedőjénél.

Ujabb hazatérő magyarok érkeztek Belgrádból Ujvidékre

Két héten belül valamennyi magyar elhagyja a szerb fővárost

A Belgrádban élő magyarok hazahozatala továbbra is tervszerűen folyik. Kedden ismét 11 belgrádi magyar család érkezett Ujvidékre, ahonnan továbbutaztak szülőhelyükre. A

még Belgrádban levő magyarok a legközelebbi napokban szintén megérkeznek Magyarországra és két héten belül valamennyi magyar elhagyja a szerb fővárost.

Módosították az OTI területi beosztását. A belügyminiszter bizonyos módosításokat végzett az OTI területi beosztásán. A módosítás folytán egyes kirendeltségekből önálló kerületi pénztárt alakítottak.

Nagyszámú vizsgáltak a legutóbb magyar repülőket. A Horty Miklós Nemzeti Repülőalap támogatásával a Magyar Aero Szövetség az idén is megkezdte a fiatal pilóták jelölt haderőnkiválti repülőképzését. Az ország különböző részeiben körülbelül három hónappal ezelőtt kezdődött meg az oktatás és tegnap reggel kezdődtek meg sorozatosan a növendékek záróvizsgái. A növendékeknek három hónappal ezelőtt még semmi kapcsolatuk nem volt a repüléssel, ma pedig tökéletes műrepülőkészséggel pilóták. A legösszetettebb és a legnehezebb repülőfeladatokat szinte játékos kedvvel végezték el a körülbelül kétórás bemutatón, amelyen a legutóbb magyar repülőgépekkel sikeresen vizsgáltak.

Vizsga elől a halálba. Budapestén öngyilkosságot követett el Vajda Ida, egyetemi hallgató, egy budapesti orvos leánya. A szép fiatal lány most készült az alapvizsgára. Az utóbbi időben feltűnően ideges volt, amit a vizsgára való készülődéssel hoztak kapcsolatba. Vajda Ida tegnap este vacsora után az erkélyre ment és az utcára vetette magát. Segíteni már nem lehetett rajta, mert koponyacsonttörést szenvedett és holnap maradt a kórházban.

Megtiltották egy angol-amerikai bizottságnak a Ploestbe való belépését. A spanyol hírszolgálat jelenti Washingtonból: A szovjetországi katonai hatóságok egy angol-amerikai újságírókból és mérnökökből álló felhívást megtiltották a ploesti közlekedőkre való belépést. Az angol-amerikai bizottságnak az volna a feladata, hogy megtekintse a légierőjük által okozott árokat és a termelés újrakezdése érdekében javaslatokat tegyen.

A Reuter-hírszolgálat egy időre beszüntette híradását. Berlinből jelentik: A Reuter-iroda a szeptember 18-án vasárnap éjjel hirtelen megszakította áradását és szeptember 18-án délelőtt mintegy 11 óra 30 percig halgatott. Sem a közkelettel, sem a keleti, északamerikai, középamerikai és délamerikai hírszolgálatot nem lehetett venni. A Reuter-iroda hosszú és rövidhullámú Heliadásai is szüneteltek. Miután az üzem újra megindult, a Reuter részben már többnapos jelentéseket adott le.

Megkönnyítették a táviratoknak távbeszélőn történő kézbesítését. A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 227.417/1944. IV. 8. számú rendeletét, amely ideiglenesen megszünteti a belső forgalomban a magántáviratoknak sürgős jelzéssel való feladását, egyidejűleg azonban megkönnyíti a táviratoknak távbeszélő útján való kézbesítését. A Budapestre szóló táviratokon ugyanis a pontos cím előtt díjmentesen lehet feltüntetni a címzett telefonszámát.

Milítagyóltás tábornok fiát foglyai ejtették a partizánok. Az angol hírszolgálat jelenti Tito főhadiszállásáról, hogy a partizánok foglyai ejtették Milítagyóltás tábornok fiát.

Élet a romok fölött! A debreceni „Ispótfály” telepen a bombatámadástól elpusztított KIE-tanoncotthon romjai alá kerültek egy új nyomda gépei is. A tulajdonosok — fiatal lelkesek és tanárok — két kezük munkájával kimentették a drága szerszámokat. A kevéssé sérült gépeket új helyiségbe szállították és így a nyomda hamarosan újra megkezdte működését. Egy áldozatkész földbírtokos, gróf Dégenfeld Pál, nagyobb összeget ajánlott fel, amelyből tízezer pengőt azonnal rendelkezésre is bocsátott a nyomda céljaira. Ezt az összeget lelkes tanári-ügyvédi társaság további adományokkal egészítette ki.

A baranyai gabona mennyiségéről, minősége kitűnő. Pécsről jelentik: Geréby György gazdasági főfelügyelő beszámolója szerint igen száraz és meleg volt Baranya megyében az időjárás s emiatt aszálykárak léptek fel. A zab aratása augusztusban befejeződött, a gabonafélék cséplése 75 százalékban szintén elkészült. A gabona mennyisége az idén jó, a minősége kitűnő. A kender betakarítása folyik. A korai burgonyát mind kiszedték, a későbbiek kiszedése még tart. A kukorica nagyon megcsinyelt a hosszú szárazságot. A kertü veteményekben is mutatkozik aszálykárr. Jó hozamnak a gyümölcsösök, azonban sok a ferges, hibás termés. A szőlő a középezt se éri el, sok helyen pedig gyenge termés mutatkozik. Az állatállomány egészségi állapota kielégítőnek mondható.

Négy száz nár nő harisnya utja Mosvátország felé. Csáktornyan Kelemen Imre nagykereskedő üzletébe betörték és nagy mennyiségű textilárukat loptak el. Másnap a határőrség felkutatott egy földalatti kereskedő szekerét, amely horvát terület felé haladt. Átkutaták a kocsi és abban négy száz pár finom női harisnyát találtak elrejtve, amely Kelemen Imre üzletéből való volt. A kereskedő elmondta, hogy az áru előtte ismeretlen budapesti embertől vásárolta 6000 pengőért. A csendőrség a betörés tettesének nyomában van.

Amerika már Abessziniát kinevezte elhárító Anglia előtt. Az United Press addiszabebai jelentése szerint az Egyesült Államok kormánya Abessziniát iránt fokozódó érdeklődést tanúsít. Amerikai gazdasági és műszaki szakértők bizottsága vizsgálja Abessziniát természeti kincsait és az Egyesült Államokba való kivitel kérdéseivel foglalkozik.

Erdély örök magyarsága

Uj hadak útján járunk. Csaba királyfi csillagporos országútja biztalan ragyog fent az esti égboltozaton. Idelelni, a késve távozó nyár csendjében lombos és fenyveserdők, ég felé törő havasok, hegyek és dombok védő karjaiban kicsi magyar falvak húzódnak meg. Sajátos templomtornyok, művészies kidolgozású székely kapuk, régi várfalak mesélnek nekünk, ha átmegyünk a Királyhágón, — a csodálatos földről, Erdélyországról.

Ezer esztendő óta magyar ez a föld. Erős, bátor hun elődeink ősi öröksége, a hatalmas római császárnak Trajanusnak egyik legfontosabb tartományja, az egykori Dácia helyén. A székelyek a mi testvéreink, honfoglalás óta oltalmazták Erdély földjét. Fokozatosan keletre húzóva, nagyrészt a mai székely vármegyék területén töltötte be a székelység évezredek határfőri hivatását az őserdők, a gyepek vonalában, a Kárpátok koszorújában, védve a kun, besenyő, török és tatár hordáktól a nemzetet, az országot, sőt sokszor Európát is. Szent László győzelme a kunokon Cserhalomnál, a tordai hasadék legendás története, a török és tatár betörések változatos eseményei éppen úgy hozzátartoznak Erdély történelmi arculatához, mint az ittlakó magyarság hősi és szívós kitartása az idegen népeknek évszázados, nyomasztó gyűrűjében.

Mert az erdélyi magyarságnak meg kellett járnia a szenvedések országútját ezen a téren is. A 12. századtól kezdve, II. Géza fejében, Beszterce és Radna néptelen vidékére, délen pedig az Olt középső folyása alatt lévő lakatlan területsávba Flandriából a szászok ősei telepedtek be. A Barcaságba pedig a német lovágrendet telepítette be II. Endre. A vezérelt azonban a tatárjárás után jelentkezett, egyelőre észrevétlenül; a későbbi évszázadok során azonban mindinkább feltűnően és senki által nem akadályozva. A 13. század második felében kezdtek beszivárogni a Balkán félszigetről a bessenyőkkel együtt a vlachok, a mai oláhok ősei.

A későbbi évszázadok

során mindinkább előtérbe nyomult a román kérdés. A szélsőséges román politikások és történészek az első világháború előtt megalkották az u. n. dákok-román elméletet, amely szerint a románság a régi dák és római nép közvetlen leszármazottja. Ez a végzetesen hamis beállítás lett az egyik kiindulópontja az igazságtalan trianoni békediktátum Erdélyre vonatkozó elvakult határozatának, amely két évtizeden át egy alsóbbrendű életszinten álló nemzetiségnek ítélte oda hazánk eme integráns részét. Vértünké kell válnia annak a történelmi ténynek, hogy a Kárpátok természetalkotta határvonala az elmúlt ezer esztendő alatt egyben politikai határunk is volt; itt volt hazánk legidősebb történelmi határa. Erdély a magyarság legkeletibb védőbástyája volt a kereszténység felvétele óta, egyúttal azonban nagyhatalmi politikájának legkeletibb alapja is. A balkáni politikában Erdély gazdasági és katonai ereje mindig jelentős tényezőnek számított. Gondoljunk csak Hunyadi Jánosra, aki a török hatalom fékentartására elsősorban Erdély erejét vette igénybe.

A 15. században a három erdélyi nemzet, a magyar, a székely és a szász szerződést kötött egymással, a

mely szerződés azután az elkövetkező századokban Erdély belső életének megszilárdulásához vezetett. A mohácsi vész után a három részre szakadt magyar államtest keleti részének irányítója Erdély első nagy államférfia, Martinuzzi (Fráter) György lett, aki magyar öncélú politikát folytatott. János Zsigmond halála után a Báthori-család, majd Bocskai István, Bethlen Gábor és a két Rákóczi György biztosították az önálló erdélyi fejedelemség magas kulturájú és fejlett állami életét. Közülük a legnagyobb volt Bethlen Gábor, aki nemcsak mint mélyreható vallásos államférfi és tudós, hanem mint kiváló hadvezér is kivette részét Erdély naggyátételének munká-

jából II. Rákóczi György alatt és az utána következő árnyékfejedelmek idején mindjobban érvényesülhetett az idegen (a török és a Habsburg) befolyás, úgyhogy III. Károlytól kezdve, Mária Terézia és II. József korában az elrománosítás titkos és nyílt eszközökkel mindjobban éreztette hatását.

A 19. században a reformországgyűlések határozatait és az azokat követő nemzeti átalakulások törvényei maradandó eredményül létrehozták az anyaországgal való egyesülést. Ugyanakkor azonban a pánszláv és dáko-román izgatás előkészítette egy olyan terület elrablását, amely sohasem volt más, mint magyar.

A történelmi

igazságszolgáltatás azonban kérihetetlenül bekövetkezik. Erdély, az alkotmány és vallásszabadság, a hősi, a tudósok és költők földje részben visszakerült a magyar hazához. Hiába volt az erőszakos románosítás, a legravasabb módszerekkel történő birtokkiszajátítás, nem nemultak el örökre a harangok. Néhány esztendeje ismét nyugodtan álmódhatnak tovább a természettudományok örök törvényeiről a Bolyaiak, a kolozsvári házsongárdi temető fái alatt. Bodor Péter csodálatos marosvásárhelyi zenélő kútjának margitszigeti mása továbbadja örökségül zenei mondanivalóját. Vagy gondoljunk Irinyi Jánosra, Bihar vármegye szülőföldre, aki az egész emberiség életét tette egyszerűbbé a mindennapi életben nélkülözhetetlen gyufa felállításával.

De ne felejtjük, hogy az erdélyi kopjafák felől még igen sokan üzennek nekünk. Bod Péter, Kőrösi Csoma Sándor, Kemény Zsigmond, Apáczai Cseri János és Benedek Elek szelleme hív minden magyart. Bod Péter, az egyik első magyar irodalomtörténeti munka írója a hangya-szorgalomra, Kemény Zsigmond az

élet komoly értelmezésére, Apáczai Cseri János a tudományok szeretetére, Benedek Elek pedig a mesék csodás szépségeire tanít bennünket. Azután következnek az új erdélyi írók közül Nyírő József, Makkai Sándor, Kemény János, Tamási Áron, Vas Albert, Gulácsi Irén, gróf Bánffy Miklós, Végvári Reményik Sándor, Áprily Lajos — mind a magyar sors prófétái és órállói. Azután itt vannak a székely néphalladák, nemzeti irodalmunk maradandó értékű büszkeségei.

Erdély magyar népét háborúk nevelték és edzették meg a jövő számára. Bár a természetes határoknak minden időben nagy jelentősége volt, Erdély magyarságának ősei erőnei nélkül nem lett volna meg a léte alapja. A hősi áldozatvállalás elől sohasem hátrált meg. Gyönyörűen írja Petőfi A székelyek című versében: Ugy mennek a halál-elébe ők, Amint más ember a mennyegzőre [mén;

Virágokat tűznek kalapjuk Mellé s dalolnak a harc mezején. Csak nem fajult el még a székely vér! Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér. Molnár Zoltán.

Várak hajdan és ma

Várszerű védelmi építményei valószínűleg már az ősembernek is voltak, de a várépítésnek talán a középkorban volt a legnagyobb jelentősége. A középkor örökös harcok, örökös idegen betörések között telt el és így nagyon nagy mértékben elősegítette a várépítés kifejlődését. A várakra azonban nemcsak háboru esetén volt nagy szükség, hanem békeidőben is, mert az egész központon át meglehetősen gyenge lábon állott a közbiztonság. Mindenféle rablóbandák garázdálkodtak és a földesuri kastélyok, vagy a városok csak a warszerű megerősítéssel tudták magukat biztonságba helyezni. Különösen sok kis vár, várkastély alakult a középkorban, amelyek tulajdonképpen egy-egy vidék földesurának székhelyét, palotáját vették körül. A várórség többnyire zsoldosokból állott, miután a köznemességből álló katonaságot nem lehetett állandó őrsgül felhasználni. Ezeknek a zsoldosoknak az élén a várkapitány állott. A paloták és nagyobb szabású lakóhelyeken kívül a templomokat is warszerűen erősítették. A templomokat hatalmas falak vették körül, roppant széles falakkal épített ablaknyílásokkal, alig megtört harangtorony pedig többnyire a vár torony szerepét is betöltötte. Nagyon gyakori volt az a berendezkedés is, hogy a harangtoronyhoz ve-

zető hosszú folyosót számos közfalal szakították meg és ezeken a közfalakon csupán akkora ajtónyílást hagytak, amelyen csak egy ember juthatott keresztül. Ez a beosztás lehetővé tette, hogy végső esetben a folyosóba fokról-fokra hátrálva, kevés ember aránylag nagy túlerővel szemben megvédhette magát és a fokozatos hátrálással, az egyes részek feladásával időt nyerhetett esetleg arra, míg külső segítség érkezik. A 15. és 16. századtól kezdve a löporos fegyvereknek, a puskának és az ágyúnak elterjedésével a várakja és berendezése lassan változásokon esett át. Nem annyira a falak magassága, mint inkább erőssége volt a fontos cél. A várfalak alacsonyabbakká váltak és a magas tornyok helyére alacsonyabb bástyák kerültek. A védekező fél a löporos fegyver korában is előnyben van. A 19. század végén és a 20. század elején az erődítmény egészen alaposan készített, nagyrészt föld alá rej-

tett pánccélerődökből állt. A mai védőfegyver tökéletessége mellett semmi szükség sincsen arra, hogy az erődítményeket megszakítás nélkül húzódo fal vegye körül. A mai vár tulajdonképpen bizonyos rendszerrel elhelyezett pánccélerődök hálózatából áll. A várépítési technika természetesen mindig a támadó fegyverekhez igazodik. A pánccélerődökből álló erődítmény mellett a váraknak primitív formája is alkalmazást talál még a világ bizonyos vidékein. A gyarmatokon egészen ősi vártípusokat használnak, miután azoknak a bennszülöttek primitív hadi felkészültségével kell szembeszállniok.

APRÓHIRDETÉSEK

JÓHÁZBÓL való fiut tanoncnak felveszek, Vidákovich József ur. fodrász, Zombor, Flórián utca 1. szám.

MÉLY GYERMEKKOCSI, kifogástalan állapotban eladó. Cím: Csihás Benó utca 3 az udvarban. a-gr.

JÓRAVALÓ, szorgalmas, 18 év körüli lányt, egész napi házimunkára, reggel 7 este 6-ig, jó fizetéssel, azonnal felveszek. Érdeklődni: Vadászoktúrt iródjában. a-1394

VIZSGÁZOTT FÜTŐT azonnalra, állandó munkára felvesz Udvari Ottó és Tsai, harisnyagyár, Apatin. a-1398

SZÖVŐMESTERT azonnali beépésre, több évi gyakorlattal rendelkezőt felveszek. Ugyanott szövőmunkásnő ki Jackard gépen dolgozik munkát nyerhet. Molnár selyemszövőde, Zombor — Árpád utca 23. a-1400-f

FÉRFIFODRÁSZ SEGÉDET azonnal felvesz özy, Vidákovits Károlyné Zombor, Trefort utca 3.

HÁROM kifogástalan használt áru-ajtó, régi jó anyagból eladó. Tompa Mihály utca 10. a-1332-f

ZOMÁNCOZOTT, nikkelezett asztal-sparherdt, majdnem új, eladó. Cím a kiadóban. a-1405-f

KÉT BUTOROZOTT szoba kiadó házaspárnak is, konyahasználattal. Érdeklődni: Gárdonyi Géza utca 1. a-1496-f

BOROS és pálinkáshordókat, jókarban eladók, 25—50 literig. Remlinget József bortermelő, Palánka, Eisenhut utca 21. a-1400

FEJŐSKECSKE és egy 3—4 hónapos kecske eladó. Juhász utca 2 alatt. a-1403

KERESKEDELMI irodahelyiség berendezéssel átadó, esetleg közös bérletre társ kerestetik. Cím a kiadóban a-1407-f

ELADÓ 2 recamer, 1 ottomán, 1 fotelagy Vízi kárpitosnál, Kossuth utca 18. a-1409-f

ELADÓ családiházak Zomborban, kettő a belvárosban, kettő közel a belvároshoz. GERGUROV ingatlanforgalmi iroda Zombor, Kossuth utca 14. a-1404

Vaddisznó gyátmányu ekék, mezőgazdasági gépek és zománcozott tüzhelyek, régi öntvény beszolgáltatása mellett kaphatók

MÜLLER vaskereskedőnél, ZOMBOR

Vasat, lemezt, kocsitengelyt, szeget és huzalt, jelleme azonnal kaphat. Szőlőprés és szőlőzúzó megértek.